

„Nulla hulladék” szemlélet az oktatásban

Saly Erika

Magyar Környezeti Nevelési Egyesület

Budapest, 2015. 11. 03.

Az előadás főbb gondolatkörei

Helyzetkép ----- Cél

Hol tartunk?

Mit tehetnénk másképp?

Jó gyakorlatok!

Mi is az a hulladék?

HULLADÉK $\neq$ SZEMÉT

Hulladék: „Olyan tárgy vagy anyag, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik, vagy megválni köteleles.”

(HUMUSZ)

Szemét: „Olyan haszontalanná vált anyagok, amelyeket tulajdonosa *nem tud, vagy nem akar* tovább használni. A szemét (mint anyag), kikerül a gazdaság körforgásából és vegyesen kerül tárolásra, lerakásra (azaz elássuk a föld alá).”
(<http://kornyezetbarat.hulladekboltermek.hu>)

Nulla hulladék?!

Létezhet-e „nulla hulladékkal” iskola?!

Milyen hulladékot „termelünk” az oktatásban?

- Komposztálható
(pl. lenyírt fű, lehullott lomb)
- Papír
(pl. füzetek)
- Műanyag, fém, üveg, textil
(pl. nyomtatók, számítógépek)
- Veszélyes hulladékok
(pl. konyhán használt olaj, szárazelem, vegyszerek)

Törekvések

- Tartós tankönyv
- IKT használata
- Csomagolásmentes tankönyv és munkafüzet
- Kevesebb tankönyv és munkafüzet

Nat és a hulladék

(példák)

- Környezet és fenntarthatóság (fejlesztési feladat): Az anyag- és energiatakarékos szemlélet, életmód megalapozása (közlekedés, fűtés, csomagolás, étkezés, **szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás**).
- 1-4. évfolyam (környezetismeret): **Szelektív hulladékgyűjtés.**
- 5-8. évfolyam (Földünk és környezetünk): **hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés**
- 9-12 évfolyam (kémia): **Műanyagok előállítása, a hulladékkezelés problémái.**

„Egész iskolás” megközelítés

- Ökoiskolaság – „egész iskolás” megközelítés
- Ökoiskola kritériumok
- Ökoiskolai nevelési-
oktatási program
(modulok)

4 R

1. Rethink (Gondold át a folyamatot!)
2. Reduce (Csökkentsd!)
3. Reuse (Használd újra!)
4. Recycle (Gyűjtsd szelektíven!
Tedd újrahasznosíthatóvá!)

R1

1. Rethink: Gondold újra még egyszer az egész folyamatot! A jól megtervezett folyamatban nem keletkezik hulladék.

Gond: nem gondolkodunk rendszerben, nem keressük az összefüggéseket.

„Menő kor, avagy
ami utánunk marad”

Jó gyakorlat

- Pl. iskolakert.
- A hangsúly a **MEGELŐZÉSEN** van!

Jó gyakorlat

R2

2. Reduce: Csökkentsd a keletkező hulladék mennyiségét!

Gond: túlfogyasztás, túlvásárlás, túlcsomagolás, túlzó vágyak, túlzó igények... Mértéktelenség, jólét.

No Pack!

- Csomagolásmentes bolt (pl. Budaörs)
- Hulladékmentes vásárlás!

Adaptálása iskolákban:

Pl. csomagolásmentes iskola?

Büfében otthonról hozott uzsonnás dobozban...

Jó gyakorlat

- Pl. tudatos vásárlás:
„Kell, nem kell?!”
A vásárlás módja,
szempontjai.
- Mértékkel élni!

„Vásárolj ökosan!”

Egyszerű praktika

Helyzetkép:

- Új tanév: új táska, új íróeszköz, új festék, új ecset stb.
- A papír egyik oldalát használjuk (pl. nyomtatás)

Javaslat:

- Lista:
 - mi kell feltétlenül?
 - mi jó a régieiből?
 - mit veszünk meg közösen? Stb.
- Pl. másik oldalán még üres papíron röpdolgozat

R3

3. Reuse: Használd többször, amit lehet!
Add tovább! Mire lehet még jó?

Gond: eldobós, egyszer-használatos
„kultúra”, divatkövetés, az eredeti céltól
eltérő felhasználáson nem gondolkodunk

„Cafe Fusi”

Javítsd, szereld!

**„ÚJ HELYETT
HASZNÁLD ÚJRA!”**

- Megvarrás, foltozás
- Bringajavítás
- Elektronikus kütyük szerelése
- Játékkészítés stb.

Adaptálása iskolákban:

Pl. biciklijavítás tanulása

Pl. székek, padok javítása

Pl. könyvgerinc erősítése

Divat a diákok körében?

A divat követése:

- Márkás iskolatáska, öltözet, tanszerek, telefonok...
- Reklámok és társak szerepe
- Egyre nagyobb értékű, vásárolt ajándék
- Pazarlás

„Divattá” válhat:

- Megőrzik, megvigyázzák, ami van
- Megjavítják, ami elromlott
- Saját készítésű ajándék
- Érték a takarékoság, spórolás

Garázsvásár, „turi”...

„Add oda másnak!
Cseréld el!”

- Garázsvásár
- Turkálók
- Ócskapiac

Adaptálása iskolákban:
Pl. Cserebere akció

Jó gyakorlat

(„Használd az eredetit más célra!”)

- **PI.**
 - iskolai barkácsolás
 - hulladékból hasznos tárgyak
- **Értékes lehet a „rég”!**

RE-bútor:

PI.:

- régi iskolapadból
- focikapu
- kerti bútorok raklapokból

Alkotni jó!

Alkotni jó!

R4

4. Recycle: Gyűjtsd szelektíven, amit már semmire se tudsz újrahasználni, mert az anyaga még hasznos, újrahasznosítható lehet!

Gond: ömlesztett hulladék, válogatás, átgondolás nélkül

Jó gyakorlat

„A papír útja”

Komposztálj!

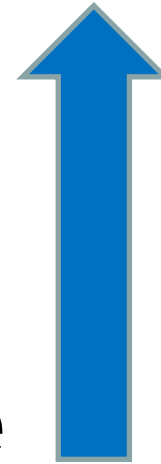

Hol tartunk?

JELLEN

4. Rethink
3. Reduce
2. Reuse
1. Recycle

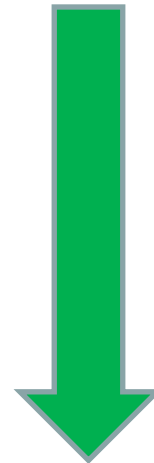

Hogyan előzhető meg a hulladék képződése?

JÖVŐ

1. Rethink
2. Reduce
3. Reuse
4. Recycle

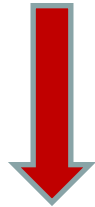

Szemléletváltás!

„Haszontalan” hulladék

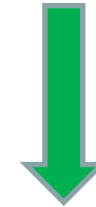
„Megszabadulni tőle!”
„Kidobni!”
„Ne lássam!”
„Egyszer-használatos” eszközök

GOND

Hasznos hulladék

„Használni, amíg lehet!”
„Továbbadni!”
„Hasznos alapanyag”
„Tartós áru”

ÉRTÉK

Hitek és tévhitek

- Előnyök, hátrányok
- Mérlegelés!
 - papírszalvéta vagy textilszalvéta?
 - papírzsebkendő vagy textil zsebkendő?
 - tankönyv vagy internet?
 - papírtörölköző vagy saját törölköző?

Forrás: Ökosodj! c. kiadvány

Zöld jeles napok és a hulladék

Példák:

Ápr. 22. Föld napja

Jún. 5. Környezetvédelmi világnap

Jún. 8. Óceánok világnapja

Szept. 18. Takarítási világnap

Szept. 23. Nemzetközi hulladékgyűjtési világnap

Okt. 10. Komposztálás napja

Nov. vége: Európai Hulladékcsökkentési Hét

Zöld tanórák

saly.erika@mkne.hu

